

Siumukarneq Ataqatigiinnerlu

Siumut & Inuit Ataqatigiit naalackersuisunngortitsinermi isumaqatigiissutaat

Decemerip 8-at 2002

Naalackersuisooqatigiinnermi isumaqatigiissut:

Illuatungeriit naalackersuisunngortitsinermik isumaqatigiissuteqarput Inatsisartunut qinigaaffik 2002-2006-mut ingerlasoq suleqatigiiffigissallugu.

Ingerlatseqatigiinneq politikikkut paaseqatigiinneq aqutugalugu ingerlassaaq tamannalu Naalackersuisuni Inatsisartunilu suleqatigiinnermi tunngavigineqassaaq.

Naalackersuisooqatigiit suleqatigiinnerat Inatsisartuni ataatsimiitaliani qanittumik suleqatigiinnermik tunulequtaqassaaq.

Isumaqatigiittut iliuuseriniagaat tamarmik Namminersulernissamut siunertamut naapertuunnersut nalilersorneqartassapput.

Partiit suleqatigiissut ukiuni suleqatigiiffimmini siunertaraat:

- **Nunatsinni innuttaasut sutigut tamatigut naligiinnerusumik atugaqalernissaat anguniassallugu.**
- **Sutigut tamatigut nunatta naalackersuinikkut aningaasarsiornikkullu imminut napatinnissaanut aqutissat ujartortuassallugit.**
- **Innuttaasut oqartussaaqataanerisa sutigut tamatigut annertusarneqarnissaa timitalerneqarnissaalu anguniassallugu.**
- **Pisuussutinik atuinermi piujuaannartitsinissaq avatangiisinillu illersuineq tunngavigalugu ingerlatsinissaq.**

1.

Namminersulernissaq pimoorutamik suliaralugu ingerlanneqalissaaq. Naalackersuisooqatigiit siunniuppaat namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaata inatsisartuni oqallisigineqareerneratigut namminersulernissamut naalackersuisoqarfimmik pilersitsinissamut aammalu inuiaat namminersulernissaq pillugu taasitinneqarnissaannut tunngasunik aalajangersaassallutik.

2.

Inuiaat Kalaallit nunatsinnik piginnittusnaanitta akuersissutigineqarnissaa suliarineqassaaq. Nunatta qanoq atorineqarnissaa pisuussutaasalu iluaqutigineqarnissaat inatsisiliornikkullu tamakkiisumik nunatta oqartussaalernissaa anguniarneqassaaq.

3.

Naalackersuisooqatigiit anguniarpaat nammineerluta soqutigisagut pillugit nunanik allanik isumaqatigiissuteqartalernissarput.

4.

Nunanut allanut sillimaniarnermullu politikki naalackersuisoqatigiinni ataatsimut suliarineqassaaq. Nunatta soqutigisai aallaavigalugit 1951-imi isumaqatigiissut taarserlugu nutaamik isumaqatigiissusiortoqassaaq. Nunatsinni inuit pisinnaatitaaffii illersorneqassapput pisariaqaraangat eqqartuussiviit aqputigineqarsinnaallutik soorlu Inughuit taamatut iliortut.

5.

Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni naalackersuinikkut suleqataanera piorsarneqassaaq, issittumi - pisortatigoortumik pisortatiguunngitsumillu - suleqatigiinneq aammalu nunat inoqqaavisa akornanni tapersersoqatigiinneq tunaartaralugu. Tamatumani aamma Danmark, Nunat Avannarliit EU-lu qanittumik suleqatigineqassallutik.

6.

Nunatta namminersulernissaanut ilanngullugu Naalackersuisooqatigiit suliariniarpaat kommunit aaqqissuussaanerisa nutaamik ilusilersornissaa. Kommuneqarfiit Kattuffiat qanimut suleqatigalugu.

7.

Pisortat ingerlatsinermi aningaasartuutaasa ikilisarneqarnissaat pisortanullu sullisinermi sanaartormilulu akit nakkutigineqarnissaat anguniarneqassaaq. Allaffissornermi suleriaatsit pisariillisarneqassapput sulisorisanillu ilinniartitseqqinneq nukittorsarneqarluni.

8.

Namminersornerullutik Oqartussat, kommuunit nunaqarfinnilu aqutsisut oqartussaaffinnik akisussaaffinnillu agguaaqatigiissimanerat nalilersorneqaaqqissaaq, oqartussaaqataanerup siammarteqqinnissaa siunertaralugu.

9.

Nunatsinni ingerlatsinermi anguniarneqassaaq aningaasarsiornikkut kiffaannngissuseqalernissaaq. Nunatta pisuussutaanik atuinermi isertittakkat innuttaasunut amerlanerpaanut tutsinneqartarnissaat anguniarneqassaaq.

10.

Akilerartarnikkut aaqqissuuseqqinnikkut, suliffissaqartitsinikkut isumaginninnikkullu anguniarneqassaaq nunatsinni isertitakinnerit akunnattunillu isertitaqartut inuuniarnermikkut oqilisaaffigineqarnissaat.

11.

Nunatta pisuussutai uumassusillit uumassuseqanngitsullu inuiaqatigiit pigaat, iluaqutigineqarnerallu tunngaviussaaq aningaasarsiornikkut ineriartortitsinermut atorneqassallutik. Aningaasarsiornikkut, inuussutissatigut allatigullu immitsinnut pilersornerulernissarput siunertaralugu suliniutit erseqqissut aallartinneqassapput ilaatigut ineriartortitsivinnik pilersitsisarnertigut. Inuussutissarsiornikkut nioqputtissiorinnikkullu ilisimalikkanik katersuiffik ineriartortitsivillu pilersinneqassaaq.

12.

Aalisarnerup tamakkiisumik pissarsiviunissa siunertaralugu aalisarnermi susassaqtut tamarmik peqataaffigisinnaasaannik nuna tamakkerlugu isumaqatigiittoqarnissaa Naalackersuisooqatigiit anguniassavaat.

13.

Aalisarnerup ineriartortinneqarnissaanut aningaasaateqarfik pilersinneqassaaq aalisartut, aalisakkanillu tunisassiortut suleqatigalugit.

14.

Ilaqutariit piniartukkormiut piniarnerinnavimmik inuussutissarsiuteqartut periarfissaat piniartukkormiut peqatigalugit pitsanngorsarneqassapput. Uumasuuteqarnermik nunalerinermillu inuussutissarsiutit savaatillit susassaqtullu allat peqatigalugit siuarsarneqassapput.

15.

Namminersornerullutik Oqartussat suliffeqarfiuterpassuisa inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni sunniuteqaqisut tamarmik immikkut ataatsimullu isiginnittumik naliliiffigineqarnissaat Naalackersuisooqatigiit sulissutiginiarpaat, inuiaqatigiinnullu naleqqunnerpaamik pisariinnerpaamillu nutaamik ingerlatseriaaseqalernissamut naleqqussarnissaat siunniullugu.

16.

Angallannikkut killiffiusoq nalilersoqqinneqassaaq. Ilaasunik usinillu angallassinerup ataqatigiissarneqarnissaa Naalackersuisooqatigiit qulakkiissavaat takornariaqarnikkut siursaanerit ilanngullugit.

17.

Naalackersuisooqatigiit anguniarpaat sinerissami meeqqat atuarfiisa tamarmik atuarfitsialaap siunertaanut naapertuuttunngorlugit iluarsaanneqarlutik naammassineqarnissaat. Ilimmarfiup piviusunngortinneqarnissaa Naalackersuisooqatigiit sulissutigissavaat.

18.

Inuit isumagineqarnissaminnut pisariaqartitsisut utoqqaat, innarluutillit, meeqqat inuusuttuaqqallu sullinneqarnerat nunarput tamakkerlugu assigiissarneqassaaq. Meeqqanik inuusuttuaqqanillu sumiginnagaasimasunik siunnersorteqarnikkut sullissinerit annertusarneqassapput, taamatullu ulloq unnuarlu meeqanik inuusuttuaqqanillu paaqqinnittarfiit ingerlanneqarnerini ajornartorsiutaasartut komunit peqatigalugit piarnerpaamik aqqiivigineqarnissaat.

19.

Naalackersuisooqatigiit utoqqarnut politikkiat ataqqinassusilimmik inuuneqarnissamik tunngaveqarpoq. Utoqqalinersiutit siusinaartumillu soraarnerussutisiat pisariaqartitsineq tunngavigalugu naleqqussarneqassapput. Sulisinnaassuseqarnerup attatiinnarnissaa anguniarlugu suliffeqarfiit peqatigalugit aqqutissiuussisoqassaaq.

20.

Ilaqutariit meerartallit oqilisaaffigineqarnissaanni siunertat ilaattut meeqqanut tapeeriaaseq nutaaq atuutsilersinneqassaaq 2004 aallartiffigalugu. Ukioq 2003 qulaajaanermut inatsisiliornermut aqqissuusinerullu annertussusilerneqarnissaanut piareersarfittut atorneqassaaq. Meeqqanut immikkut tapiissuteqarnermi inersimasunngornissaannut ileqqaartitsinissaq immikkut pingaartinneqarpoq. Ilanngullugu 2004-imi ilaqutariit meerartallit isertitakinnerit akunnattumillu isertitallit akileraarutitigut allatigullu aqqissuusseqqinikkut pitsanngorsaavigineqarnerat annertusarneqassaaq.

21.

Inissaaleqineq anigorniarlugu initaarnissamut periarfissiisutit arlariit innuttaasunut assigiinnngissi-taartumik tunuliaqutaqartunut periarfissiisutaanissaat Naalackersuisooqatigiit siunertaraat.

22.

Isiginnaartitsinikkut, nipilersornikkut, erinarsornikkut, atuakkiornikkut eqqumiitsuliormilu piorsaanissaq Naalackersuisooqatigiit tapersorsorpaat inatsisitigullu tunngavissilluarnissaat isumagissallugu. Ilinniarfimmik pilersitsisoqarnissaa Naalackersuisooqatigiit anguniarpaat.

23.

Oqaatsit pillugit erseqqissumik politikeqalernissamik oqaatsittalu atorneqarnerulernissaannik suliat susasaqartut peqatigalugit Naalackersuisooqatigiit ingerlateqqinniarpaat.

24.

Isorliunerusuni nunaqarfinnilu inuuniarnikkut ineriartornissamut periarfissat Naalackersuisooqatigiit siuarsarniarpaat.

25.

Peqqinnissaqarfiup ingerlanneqarnerani tunngaviussapput, inuiaqatigiit peqqissuunissaannik siuarsaaneq, nappaatit pitsaaliorneqarnissaat, kiisalu inuit nappaateqartut sullinneqarnissaat. Suliniutit taakku tamarmik naligiimmik peqqinnissaqarfimmi ingerlanneqarnissaat anguniarneqassaaq innuttaasut susasaqartullu allat peqataatinneqarnerisigut.

26.

Piujuaannartitsinissaq pillugu paasisitsiniaaneq aallartilluartoq Naalackersuisooqatigiit ingerlaavartunngortinniarpaat nunanut allanut sammisortaa ilanngullugu, pisuussutinik uumassusilinnik atuisut ilisimatuullu suleqatigilluarlugit, aammalu meeqqat atuarii piujuaannartitsinissamik siunertaqarnerup anguniagaqarnerullu sukumiinerusumik ilinni-artitsissutigisarneratigut.

Nuummi, decemberip arfineq pingajuat 2002

Hans Enoksen
Siumut sinnerlugu

Josef Motzfeldt
Inuit Ataqtigiit sinnerlugit

Naalackersuisoqarfiit pillugit isumaqatigiissut

Naalackersuisut siulittaasuat

Namminersulernissamut piareersarneq

Sillimaniarnermut tunngasut

Nunami namminermi pissutsit (Kommunit, nunaqarfiit, nunap immikoortui)

Allaffimmi aaqqissuussineq sulisorisanullu ilinniartitseqqinneq

Ingerlatseqatigiiffinnik piginnitunik allaffeqarfik

Nutserisoqarfik

Kulturi, sunngiffik, timersorneq ilageeqarnerlu.

Angaasarsiornermut naalakkersuisoq

Missingersuutit
Naatsorsuutit
Akileraartarneq
Isumaqatigiissuteqarneq
Nunanut allanut tunngasut
Ingerlatseqatigiiffissuarnut attaveqarneq

Inuussutissarsiornermut naalakkersuisoq

Inuussutissarsiutit
Suliffissuaqarneq
Inuussutissalerineq
Niuerneq/pilersuineq
Takornariarqarneq
Nukissiuuteqarneq/innaallagissamik pilersuineq
Aatsitassat, sermeq, imeq
Suliffeqarneq

Aalisarnermut piniarnermullu naalakkersuisoq

Aalisarneq
Piniarneq
Nunalerineq
Nersutaateqarneq
Pisuussutit uumassusillit

Attaveqatigiinnermut, Avatangiisinut Ineqarnermullu naalakkersuisoq

Angallanneq
Ineqarneq
Sanaartorneq
Mittafeqarfiit
Asiaq
Avatangiisit

Ilinniartitaanermut naalakkersuisoq

Atuartitaaneq
Ilinniartitaaneq
Meeqqeriveqarneq
Ilisimatusarneq
Naatsorsueqqissaartarfik
Qarasaasiaqarfik
IT - Paasissutissiisarneq

Ilaqutariinnermut peqqissutsimullu naalakkersuisoq

Isumaginninneq
Peqqinnissaq
Pinaveersaartitsineq

Siumut & Inuit Ataqatigiit Inatsisartut arfininngorpat decemberip 14-ani 2002-mi ataatsimiilerpata naalakkersuisussatut uku siunnersuutiginiarpai:

Naalakkersuisut siulittaasuat **Hans Enoksen** (Siumut)

Angaasarsiornermut naalakkersuisoq **Josef Motzfeldt** (Inuit Ataqatigiit)

Inuussutissarsiornermut naalakkersuisoq **Mikael Petersen** (Siumut)

Aalisarnermut piniarnermullu naalakkersuisoq **Simon Olsen** (Siumut)

Attaveqaqatigiinnermut, Avatangiisinut Ineqarnermullu naalakkersuisoq **Johan Lund Olsen** (Inuit Ataqatigiit)

Ilinniartitaanermit naalakkersuisoq **Ruth Heilmann** (Siumut)

Ilaqutariinnermut peqqissutsimullu naalakkersuisoq **Asii Chemnitz Narup** (Inuit Ataqatigiit)